

At auctores Hist. Litt. Franc. inficiantur illam expos. nostri Fortunati setum esse; quorum sententia ut meam adjungam, facit stylus nitidior et cultior qui in illa exposit. apparet quam qui fere erat familiaris Fortunato. De Symbolo autem nihil dicere lubet, de quo tot feruntur eruditissimorum hominum sententiæ, quas ad examen revocare hujusce loci atque operis non est; hic tamen utraque, et Symbolum vulgo Athanasianum, et ejus expositionem, ut edita a cl. Murator.º sunt, ex perantiquis Codd. exscripta, subjicimus.

EXEMPLAR ATHANASIANI SYMBOLI.

1. Quicumque vult esse salvus, ante omnia opus est ut teneat catholicam fidem: quam nisi quis integram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit. Fides autem catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremur, neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia persona Filii, alia persona Spiritus sancti, una est divinitas, æqualis gloria, cœterna majestas. Qualis Pater, talis Filius, talis et Spiritus sanctus. Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus. Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus. Æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus. Et tamen non tres æterni, sed unus æternus. Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed unus immensus et unus increatus. Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus; et non tres omnipotentes, sed unus omnipotens. Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus; et tamen non tres dii, sed unus Deus. Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus sanctus, et tamen non tres Domini, sed unus Dominus. Quia sicut singillatim unamquamque personam et Deum et Dominum confiteri Christiana veritate compellimur, ita tres deos, aut dominos dicere catholica religione prohibemus. Pater a nullo est factus, nec creatus, nec genitus. Filius a Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus. Spiritus sanctus a Patre et Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens, Patri et Filio cœternus est. Unus ergo Pater, non tres Patres, unus Filius, non tres Filii, unus Spiritus sanctus, non tres Spiritus sancti. Et in hac Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil majus, aut minus, sed

A totæ tres personæ cœternæ sibi sunt, et cœquales; ita ut per omnia, sicut jam supradictum est, et Trinitas in unitate, et unitas in Trinitate veneranda sit. Qui vult ergo salvus esse, ita de Trinitate sentiat. Sed necessarium est ad æternam salutem, ut Incarnationem quoque Domini nostri Jesu Christi fideliter credat. Est ergo fides recta, ut credamus et confiteamur, quod Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, et Deus pariter, et homo est. Deus est ex substantia Patris ante sæcula genitus, et homo est ex substantia matris in sæculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationabili et humana carne subsistens; æqualis Patri secundum divinitatem, minor Patre secundum humanitatem. Qui licet Deus sit, et homo, non duo tamen, sed unus est Christus.

B Unus autem non conversione divinitatis in carne, sed assumptione humanitatis in Deo. Unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ. Nam sicut anima rationabilis et caro unus est homo, ita Deus et homo unus est Christus. Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos, surrexit a mortuis, ascendit ad cœlos, sedit ad dexteram Patris, inde venturus judicare vivos ac mortuos. Ad cujus adventum omnes homines reddituri sunt de factis propriis rationem, et qui bona egerint, ibunt in vitam æternam; qui mala, in ignem æternum. Hæc est fides catholica, quam nisi unusquisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.

C 2. In eadem scripturæ linea hæc sequuntur: *Lacta, mater, eum, qui fecit te, quia talem fecit te, ut ipse fieret in te. Lacta eum, qui fructum secunditatis tibi dedit conceptus, et decus virginitatis non abstulit natus.*

* Additur a' a manu: *Sed Patris, et Filii, et Spiritus sancti.*

* EXPOSITIO FIDEI CATHOLICÆ FORTUNATI.

Quicumque vult esse salvus, ante omnia opus est ut teneat catholicam fidem, quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit. Primo ergo omnium fides necessaria est, sicut apostolica docet auctoritas, dicens: *Sine fide impossibilia est placere Deo (Hebr. xi, 6).* Constat

D enim neminem ad veram pervenire posse beatitudinem, nisi Deo placeat, et Deo neminem placere posse, nisi per fidem. Fides namque est bonorum omnium fundamentum, fides humanæ salutis initium. Sine hac nemo ad filiorum Dei potest consortium pervenire, quia sine ipsa nec in hoc sæculo qui-

* Hanc eandem fidei expositionem reperit vir cl. Franciscus Antonius Zacharia in Codice chartaceo sæculi XIV, Florentiæ, sed nullius expresso auctoris nomine, et ipse refert in libro qui inscribitur *Excursus*

litterarius per Italiam, pag. 307, ubi varias lectiones adnotavit, quas nos quoque suis locis indicabimus.